

TÜRK CUMHURİYETLERİNDE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ* TEACHING PROFESSION IN TURKIC REPUBLICS

Naciye KAYA**

Bülent ALCI***

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türk Cumhuriyetleri'ndeki öğretmenlik mesleğini incelemektir. Çalışmada Türk Cumhuriyetleri'nin eğitim sistemlerinin genel yapısı ve öğretmenlik mesleği karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalı eğitim olan bu araştırma, farklı eğitim sistemlerinin ayrı unsurlarını bütün halinde inceleyen yatay yaklaşım kullanılmıştır. Bu ülkelerdeki öğretmen yetiştirme politikaları, eğitim programları, öğretmen yetiştiren kurumları, öğrencilerin öğretmen yetiştirme programlarına kabul koşulları, öğretim süreleri, öğretmenlik mesleğine atanma koşulları ve öğretmenlik mesleğinin statüleri incelenerek Türkiye'deki mevcut durumla karşılaştırılmış ve değerlendirmeler yapılmıştır. Verilerin toplanması aşamasında; Türk Cumhuriyetleri ve Türkiye'de uygulanmakta olan öğretmen yetiştirmeyle sistemleriyle ilgili tez, kitap, dergi, makale gibi basılı bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Sonuç olarak, öğretmenlik mesleğinde Türk Cumhuriyetleri arasında benzerlikler ve farklılıklar olduğu görülmüştür. Türk Cumhuriyetleri'nde ortak öğretmen yetiştirme sistemine yönelik yeni araştırmalar planlanmalıdır. Ortak öğretmen eğitimi kalite standartları oluşturarak sistemi ona göre Türk Cumhuriyetleri olarak ortak yapılandırması gerekmektedir. Öğretmen eğitimi programlarının da niteliğinin periyodik olarak değerlendirilebileceği çalışmalar yaparak fakültelerdeki programları gözden geçirerek ortak programlar oluşturulmalıdır. Öğretmenlik mesleğini itibarlı ve tercih edilen meslek konumuna getirmeye yönelik iyileştirici çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Cumhuriyetleri, Öğretmenlik Mesleği.

Abstract

The aim of this study is to examine the teaching profession in Turkic Republics. In the study, the overall structure of the education systems and the teaching profession in Turkic Republics were compared. The horizontal approach examining dissimilar elements of distinctive education systems as a whole was used in this study, a comparative education, The teacher educating policies, education programs, teacher educating institutions, students' admittance conditions to teacher educating programs, teaching period, conditions of promotion to teaching profession, and statuses of teaching profession in these countries were examined and they were compared with the current situation in Turkey, accordingly evaluations were made. In the collection of the data; theses, books, magazines, articles and printed scientific resources concerning Turkic Republics and current teacher educating systems in Turkey were benefited from. The data from the study were analyzed using descriptive analysis approach, in accordance with the criteria identified pursuant to the goals of the study. The findings were comparatively presented in schedules. As a result, it is seen that similarities and differences in the teaching profession are present in Turkic Republics. New studies for common teacher educating system should be planned in Turkic Republics. The quality Standard for common teacher educating system should be established, and accordingly, be structured as a common system in Turkic Republics. Common programs should be created by conducting studies wherein the quality of teacher educating programs can be evaluated periodically and by reviewing the programs in faculties. Improving studies should be performed for making the teaching profession a credible and favorite one.

Keywords: Turkic Republics, Teaching Profession.

1.GİRİŞ

İnsan doğduğu andan itibaren yaşantısını, eğitim sistemi içerisinde geliştirmekte ve şekillendirmektedir(Alkan,2001,397). Bir sistem bütünü olan eğitimde Kahyaoğlu ve Yangın'a (2007, 75) göre okul, aile, çevre, öğrenci gibi öğelerin yanında öğretmen önemli bir konumdadır. Bununla birlikte yaşantı boyunca içerisinde bulunan eğitim sisteminin işleyişini ve alınan eğitimin kalitesini farklı birçok unsurun yanında belirleyen şüphesiz ki öğretmendir (Şahin, Kartal ve İmamoğlu, 2013, 102; Kaya, 2011, 25; Arı,2010, 252; Kavcar, 2002, 1).

Öğretmenler; toplum içerisindeki bireylerin tutumlarını değiştirme çabası gösterir. Hem insanın hem de toplumun mimarı gibi görev yapan öğretmen; diğer meslek gruplarının da temelini atmaktadır (Alkan, 2000, 21). Bu toplumsal görevinin yanı sıra öğretmen ayrıca sınıf ortamında liderdir. Sınıf içerisinde disiplini sağlayan kişi; çocukların öğrenebilmesine rehber olan ve bu yönde önlemler alan kişidir. Öğretmen plan, program ve değerlendirme yaparak eğitim-öğretimin tüm işleyişini mesleğinde barındırır(Oktay, 1991, 56). Bu yönde öğretmen, resmi ve özel kurumlarda tüm yaş gruplarındaki öğrenenlerin öğrenmesine hizmet

* Bu makale, "Türkcass 2019 Azerbaycan" kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Doktora Öğrencisi, naciyesaltikalp35@hotmail.com

*** Doç. Dr., Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, bulent_alici@hotmail.com

etmek ve bu öğrenme yolcuğunda ona yön vermekle görevli kişidir (Erkan, 2014, 1). Bununla birlikte Temel (1988,23), öğretmenin öğrenenlerin dünya görüşleri, gelecekte hangi mesleği seçeceği, toplumun kültürünün aktarımına ve birçok temel değer in güçlendirilmesinde önemli rolleri olduğunu belirtmektedir. Bu denli önemli rollere sahip öğretmenin sahip olduğu düşüncesi, içinde bulunduğu psikolojisi, düşüncesi, var olan yaşam şekli, alışkanlıkları öğrenenleri de etkilemesi kaçınılmazdır (Erdem vd., 2005, 472). Bu bağlamda öğretmenlerin yaptıkları işe bakışı, bu mesleği yerine getirirken gösterecekleri performansta etkili olmaktadır. Bu sebeple öğretmen ne kadar iyi bir eğitim alır, kendini ne kadar iyi yetiştirirse, günümüz dünyasının şartlarına hazır, inovasyona açık olursa o kadar nitelikli ve yeterli öğrenenler yetişmesine ve bu da her yetişen öğrenenle toplumun ilerlemesine katkı sağlar (Erkan, 2014, 2). Özden'e (1999, 24) göre de öğretmenler ülkenin kalkınmasını, nitelikli insanların yetiştirilmesi, yaşanan toplumun refah seviyesinin artması, öğrenenlerin sosyalleşip toplumsal hayata hazırlanması, yaşadığı toplumun kültür ve karakterinin kuşaktan kuşağa aktarımını sağlamaktadır.

Öğretmenlik, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesine göre "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir." Öğretmenlik, eğitim ile ilgili sosyal, pedagojik, bilimsel vb. boyutlara sahip, alanında uzman olmayı gerektiren ve uzmanlık bilgi ve becerisini tüm eğitsel alanlarda veya ortamlarda kullanmayı gerektiren bir meslek dalıdır (Gül,2015,68). Demirel (2012,6) öğretmenliği, öğrencilerin davranışları üzerinde çalışan, eğittiği bununla birlikte her öğrencisinin önceden belirlenen amaçlara ulaşmasına rehber olan ve onların istedik davranışlara sahip birer birey olmasında destek veren meslek olarak ifade etmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin ne denli önemli olduğunun bilincinde olan dünya toplumları, eğitim sistemlerinde öğretmen yetiştirme olgusu üzerinde durmaktadır (Gül, 2015, 69). Bu olgu ile birlikte öğretmenlerin mesleğe seçilmesi, sosyo ekonomik durumları, çalışma koşulları bu mesleğin sağlıklı yerine getirilip getirilmemesinde ve dünya toplumlarının eğitim sistemlerinin işleyişinde rol oynamaktadır (Kabaran ve Görge n, 2016, 478) .Bu da öğretmenlik mesleği ve niteliğinin Türkiye gibi pek çok ülkede sıkça gündeme gelen bir konu olmasında etkili olmuştur. Ayrıca her ülkenin öğretmenlik mesleği ve nitelikleri konusunda farklı politikaları olup; pek çok araştırmacı tarafından araştırmaya değer bulunmuştur (Aras ve Sözen, 2012, 1).

Sağlam ve Kürüm (2005, 70) yapmış olduğu çalışmada; Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeleri ve öğretmen adaylarının seçimini karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Kilimci (2006,335) araştırmasında, sınıf öğretmenliği yetiştirme programlarını ele alarak; Almanya, İngiltere, Fransa ve Türkiye arasında karşılaştırma yapmıştır. Atanur Başka, Aydın ve Madden (2006,40) ise Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bakış açısı adlı araştırmasında Türkiye ile ABD ve Japonya öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmıştır. Kır ve Kır (2011,1298) Avrupa Birliği ülkelerindeki öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarını ve verdikleri eğitimleri karşılaştırma yapmışlardır. Uygun, Ergen ve Öztürk (2011,403) de Türkiye ile Almanya ve Fransa'daki öğretmen yetiştirme sistemlerini ele almıştır. Parmaksız ve Kısakürek (2013, 128) de Türkiye, Almanya ve Fransa ile birlikte Danimarka, Finlandiya, İngiltere, İspanya, İtalya ve Portekiz' deki öğretmen yetiştirme ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerini karşılaştırmıştır. Sözen ve Çabuk (2013, 228)'un oluşturdukları çalışmada, Türkiye, Almanya ve Avusturya ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Aykaç, Kabaran ve Bilgin (2014,290); Türkiye ile Almanya, Finlandiya, Fransa ve İngiltere'nin öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Erkan (2014, 8) Türkiye, Fransa, İtalya ve İspanya'daki öğretmen yetiştirme sistemlerini ele almıştır. Gül (2015, 82) öğretmen yetiştirme sistemleri üzerine yaptığı araştırmasında Kırgızistan ve Almanya'daki sistemleri karşılaştırmıştır. Görge n ve Kabaran (2016, 493) yapmış oldukları çalışmada Türkiye ile Hong kong, Singapur ve Güney Kore 'de ki öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmaları olarak analiz etmiştir.

Yurtiçindeki yapılan çalışmalara benzer çalışmalar yurtdışında da yapılmıştır. Ostinelli (2009, 241)'nin oluşturduğu çalışmada; İtalya, Almanya, İngiltere, İsveç ve Finlandiya ülkelerini, Karras ve Wolhuter (2010, 849), dünya ülkelerinden her kıtadan birkaç örnek verip, Ingvarson, Tatto, Peck, Schwille, Rowley ve Senk (2013, 76) ise; A.B.D, Almanya, Bosna, Çin Tapi, Filipinler, İspanya, İsviçre, Malezya, Norveç, Oman, Polonya, Rusya Federasyonu, Singapur ve Tayland ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemleri üzerinde karşılaştırma yapmıştır. Literatür taramasında Türk dünyası ya da Türk Cumhuriyetlerinin öğretmen yetiştirme sistemlerini ve öğretmenlik mesleğini ortak ele alıp karşılaştıran araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmanın amacını Türk Cumhuriyetlerinde öğretmenlik mesleğini karşılaştırmalı olarak incelenmesi oluşturmaktadır. Bu amaçla birlikte; aşağıdaki sorudakilere yanıt aranmıştır.

Türk Cumhuriyetlerinde;

1. Eğitim sisteminin yapısal durumu nasıldır?

2. Öğretmen yetiştirme sistemlerinin yapısal durumu nasıldır?
3. Öğretmen yetiştiren kurumlara giriş koşulları nasıldır?
4. Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının yapısı nasıldır?
5. Öğretmenlik mesleğine atanma koşulları nasıldır?
6. Öğretmenlik mesleğinin sosyo ekonomik durumu nasıldır?

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve verilerin analizi süreci açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma konusu gereği karşılaştırmalı eğitim araştırması, bu çalışmanın modelini oluşturmuştur. Bu model karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında kullanılan dört yaklaşımdan biri olan yatay yaklaşım çerçevesinde yapılandırılmıştır. Yatay yaklaşımda eğitim sistemlerindeki tüm boyutlar tek tek ele alınıp o döneme ait tüm değişkenler yan yana getirilerek farklılıklar saptanmaya çalışılmaktadır (Demirel, 2000, 3). Bu araştırmada bu desenin seçilmesinin nedeni Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirme sistemlerinin mevcut durumunu detaylı olarak ortaya koyarak; karşılaştırma yapılmıştır.

3.2. Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Türk Dünyası'nın öğretmen yetiştirme sistemleri ve öğretmenlik mesleği oluşturmuştur. Örneklem olarak Türk Cumhuriyetleri'nin (Türkiye, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Türkmenistan, Azerbaycan, Özbekistan) öğretmen yetiştirme sistemleri ve öğretmenlik mesleği karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada ilgili literatür taranıp; yüksek lisans, doktora tezleri, makaleler, kitaplar ve bildiriler incelenerek öğretmenlik mesleğine ilişkin ölçütler belirlenmiş olup; bu ölçütler ışığında veri toplama aracı olarak Türk Cumhuriyetleri'nin bakanlıklarına ait resmi siteleri, o ülkelerdeki eğitim veren üniversitelerin sayfaları, ulusal eğitim kurumları ve uluslar arası raporlar kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlik mesleğini incelemek üzere oluşturulan ölçütler; o ülkelerdeki eğitimin yapısal durumu, öğretmen yetiştirme sisteminin yapısal durumu, öğretmen yetiştirmeye giriş koşulları, sınıf öğretmenliği yetiştirme programı yapısı, öğretmenlik mesleğine geçiş ve öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumları olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler; bu ölçütler dikkate alınarak betimsel olarak analiz edilmiştir.

4.BULGULAR

4.1. Türk Cumhuriyetlerinde Eğitimin Yapısal Durumu

Araştırmanın birinci alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetlerinde; eğitim sisteminin yapısal durumu nasıldır? sorusuna yanıt bulabilmek için Türk Cumhuriyetleri'nin eğitim sistemleri incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo.1 : Türk Cumhuriyetlerinde Eğitim Sisteminin Yapısal Durumu

Ülkeler	Okul Öncesi Eğitim	Temel Eğitim - ilkokul	Orta Öğretim-Lise	Yüksek Öğretim
Azerbaycan	1-6 yaş 6 yaş zorunlu	4 yıl	Genel orta öğretim 4yıl Mesleki Ortaöğretim 3 yıl Tam orta öğretim 2 yıl	4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 4-5 yıl(doktora)
Kazakistan	1-6 yaş	4 yıl	Temel orta öğretim 5yıl Genel orta öğretim 2 yıl	4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 3 yıl(doktora)
Kırgızistan	1-6 yaş	4 yıl	Genel temel eğitim 5yıl Genel orta öğretim 2 yıl	3-4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 3 yıl(doktora)
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	5-6 yaş 1-2 Yıl	5 yıl	3 yıl (temel orta öğretim) 3yıl (lise)	4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 3 yıl(doktora)
Özbekistan	2-4 yaş Kreş 4-6-7 yaş Anaokulu	4 yıl	5 yıl(genel ortaokul) 3yıl (akademik lise) 3 yıl(mesleki kolej)	4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 3 yıl(doktora)
Türkmenistan	3-6 yaş	4 yıl	Temel orta öğretim(6yıl) Tam orta öğretim (2 yıl)	4 -5yıl(lisans) 3yıl (y.lisans) 2 yıl(doktora)
Türkiye	1-6 yaş	8 yıl (4 ilkokul-4 ortaokul)	4 Yıl(lise)	4 yıl(lisans) 2 yıl (y.lisans) 4-5 yıl(doktora)

Tablo 1'e baktığımızda Türk Cumhuriyetleri'ndeki eğitim kademeleri ve bu kademelere ayrılan süreler görülmektedir.

Azerbaycan Genel Öğretim Nizamnamesi'ne göre; Azerbaycan'da genel orta öğretim (umumi orta təhsil) yani 9 yıllık Öğretim zorunludur (Şiraz vd., 2017, 24). Azerbaycan'da eğitim sistemi ayrı ayrı kademelerden oluşur ve tüm bu kademeler arasında karşılıklı bağıllık, bütünlük ve süreklilik mevcuttur (Mamadov, 2008, 30).

Kazakistan'da zorunlu eğitim 11 yıldır. Kazakistan'da genel orta öğretim; 4 yıllık ilköğretim, 5 yıllık esas orta, 2 yıllık temel öğretim, lise, kolej, ilk ve orta mesleki, teknik öğretim kurumlarından oluşmaktadır (Çeltikci ve Sembli, 2016, 39).

Kırgızistan'da genel eğitim 11 yıldır (Polat, 2011). Ülkede genel eğitim, okul öncesi eğitim, ilk genel eğitim, temel genel eğitim ve orta eğitim programlarından oluşmaktadır (Alimbekov, 2001, 13).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretim 6 yaştan 11 yaşına kadar olan yaş grubunu kapsamaktadır (KKTC Milli Eğitim Yasası, Md 28). Orta Öğretim kurumları, 3 yıllık ortaokullar ile ortaokul üstü çeşitli programlar uygulayan genel, meslek, teknik ve diğer liselerden oluşmaktadır (Erman, 2016, 142)

Özbekistan'da genel orta eğitim (umumiy o'rta ta'lim) zorunlu, herkes için ulaşılabilir ve 9 yıl iki kademe (1 - 4.sınıflar, 5-9. Sınıflar) şeklindedir (Mamivora, 2016, 62).

Türkmenistan'da zorunlu eğitim 12 yıl olup, ilköğretim 6 yaşında başlayarak 4.sınıfın sonuna kadar devam etmekte, temel ve orta öğretim 5-10. sınıfa kadar, 11 ve 12.sınıf genel orta öğretim takip eder (Kazak, 2016, 92).

Türkiye 'de 12 yıl zorunlu eğitim 3 kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe dört yıl süreli ilköğretim (1.2.3 ve 4.sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5,6.7. ve 8.sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9.10.11 ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (Erman, 2016, 162).

4.2. Türk Cumhuriyetlerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Yapısal Durumu

Araştırmanın ikinci alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmen yetiştirme sistemleri nasıldır?' sorusuna yanıt bulabilmek için ilgili ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-2'de verilmiştir.

Tablo.2:Türk Cumhuriyetlerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Yapısal Durumu

Ülkeler	Öğretmen Yetiştiren Kurumlar	Eğitim Süresi
Azerbaycan	Pedagoji yüksek okulları Pedagoji Üniversiteleri Öğretmen Enstitüleri Eğitim Fakültesi	2-4 yıl
Kazakistan	Pedagoji Üniversiteleri Pedagoji fakülteleri	4 yıl
Kırgızistan	Pedagoji Okulları Pedagoji fakülteleri Eğitim Enstitüleri	3-5 yıl
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Öğretmen Akademisi Eğitim fakülteleri	4 yıl
Özbekistan	Pedagoji fakülteleri	4 yıl
Türkmenistan	Eğitim Yüksekokulu Eğitim Yüksek Öğretim Kurumu	3-5 yıl
Türkiye	Eğitim Fakülteleri Mesleki Eğitim Fakülteleri Teknik Eğitim Fakülteleri Fen Edebiyat Fakülteleri	4-5 Yıl

Tablo 2 incelendiğinde; öğretmen olabilmek için devam edilmesi gereken eğitim kurumları ve bu kurumların süreleri görülmektedir.

Azerbaycan'da Pedagoji yüksek okulları Pedagoji Üniversiteleri, Öğretmen Enstitüleri, Eğitim Fakültesi öğretmen yetiştiren kurumlardır (Durmuşoğlu vd., 2009, 3). Öğretmen yetiştiren kurumlardaki eğitim süreleri 2 ile 4 yıl arasında değişmektedir (Mamadov, 2008, 93).

Kazakistan'da öğretmen yetiştiren kurumlar; pedagoji fakülteleri ve pedagoji üniversiteleridir. Bu üniversitelerdeki lisans eğitimi süresi 4 yıldır (Korgoldeveya, 2016, 51).

Kırgızistan'da öğretmen yetiştiren kurumlar; pedagoji okulları, pedagoji fakülteleri, eğitim enstitüleridir. Bu kurumlardaki eğitim süresi 3 ile 5 yıl arasında değişmektedir (Boobekova, 2000, 77).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öğretmen olabilmek için, öğretmen akademisinde ve eğitim fakültelerinde eğitim alınır. Eğitim süresi de 4 yıldır (Erman, 2016, 156).

Özbekistan'da öğretmen eğitimi pedagoji fakültelerinde 4 yılda gerçekleştirilir (Mamıvaro, 2016, 83).

Türkmenistan'da öğretmen yetiştiren 5 eğitim yüksek eğitim yüksekokulu, 4 eğitim yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlardaki eğitim süresi 3 ile 5 yıl arasında değişmektedir. Bu kurumlar ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamaktadır (Kazak, 2016, 115).

Türkiye'de ise öğretmen olabilmek için eğitim fakülteleri, mesleki eğitim fakülteleri, teknik eğitim fakülteleri ve fen edebiyat fakültelerinden mezun olunması gerekir. Eğitim fakültesi mezunu olmayan adaylar formasyon eğitimi alırlar (Akdemir, 2013, 21).

4.3. Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Giriş Koşulları

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmen yetiştiren kurumlara giriş koşulları nasıldır?' sorusuna yanıt bulabilmek için ilgili ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-3'te verilmiştir.

Tablo.3:Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Giriş Koşulları

Ülkeler	Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Giriş Koşulu
Azerbaycan	Devlet sınavı
Kazakistan	Ulusal Tek Test Sınavı
Kırgızistan	Merkezi Devlet Sınavı Üniversitelerin Kendi Sınavları
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Öğretmen Eğitim Akademisi(Yazılı-sözlü)
Özbekistan	Devlet Test Merkezi
Türkmenistan	Her Üniversitenin Kendi Sınavı
Türkiye	Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı

Tablo 3'te Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmen yetiştiren kurumlara girebilmek için o ülkelerde uygulanan sınavlar belirtilmiştir.

Azerbaycan'da Devlet Talebe Kabul Komisyonu(DTTK) tarafından sınav soruları 125 adet çoktan seçmeli soru olarak hazırlanarak farklı zamanlarda dört oturum halinde 3 saatlik Devlet Sınavı adıyla gerçekleştirilir. Bu yöntemle meslek yüksek okulları ve üniversitelere öğrenci alınır (www.tdqk.gov.az).

Kazakistan'da Milli Test Merkezi tarafından Milli Eğitim Kalitesi Değerlendirme Sistemi çerçevesinde yüksek öğretim kurumlarına öğrenci seçmek amacıyla Ulusal Tek Test Sınavı yapılır (Korgoldeveya,2016,54).

Kırgızistan'da öğretmen yetiştiren kurumlara giriş için; Devlet Sınavı ya da üniversitelerin kendi yaptıkları seçme sınavlarına girmek gereklidir (Gül, 2015, 70).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okul öncesi ve sınıf öğretmenliği programına giriş için Öğretmen Akademisi'nde yazılı sınav ve mülakat yapılarak her yıl belirlenen sayıda öğrenci alınır (Öğretmen Akademisi Giriş Sınavı Ve Mülakat Tüzüğü, 2001).

Özbekistan'da yükseköğretime giriş sınavı tüm ülkede devlet test merkezi tarafından yapılmaktadır (Davlat Test Markazi, www.dtm.uz).

Türkiye'de Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı (YKS) ÖSYM tarafından yapılmaktadır. YKS, 3 oturumlu bir sınavdır. YKS' ye başvuran tüm adayların, Temel Yeterlilik Testine (TYT) katılmaları zorunludur. İkinci oturum Alan Yeterlilik Testi, üçüncü oturum ise Yabancı Dil Yeterlilik Testi uygulanmaktadır. Öğrenciler alanlarına göre diğer testlere girerler, aldıkları puanlar doğrultusunda tercih yaparlar (ÖSYM, 2018).

4.4. Türk Cumhuriyetleri'nde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programının Yapısal Durumu

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetleri'nde sınıf öğretmeni yetiştirme programının yapısı nasıldır?' sorusuna yanıt bulabilmek için ilgili ülkelerin sınıf öğretmeni yetiştirme programları incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-4'te verilmiştir.

Tablo.4 Türk Cumhuriyetleri'nde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Yapısı

Ülkeler	Süre	Mezuniyet Koşulu (AKTS)
Azerbaycan	2-4 yıl	180-240
Kazakistan	4 yıl	129-240
Kırgızistan	4 yıl	240
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	4 yıl	240
Özbekistan	4 yıl	240
Türkmenistan	4 yıl	240
Türkiye	4 yıl	240

Tablo -4'ü incelediğimizde Türk Cumhuriyetleri'nde sınıf öğretmeni olabilmek için 4 yıllık bir eğitim alınması gerektiği görülmektedir. Süre olarak bir tek Azerbaycan'da 2 ile 4 yıl arasında değişen bir eğitim süresinin olduğu göze çarpmaktadır.

Mezuniyet koşulları açısından bakıldığında ise; Türk Cumhuriyetleri'nde sağlanması gereken mezuniyet koşulunun 240 AKTS olduğu, Azerbaycan ve Kazakistan'da ortalamasının 129 ve 180 alt sınır üst sınır 240 AKTS'dir.

4.5. Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmenlik Mesleğine Atanma Koşulları

Araştırmanın beşinci alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlik mesleğine atanma koşulları yetiştirme nasıldır?' sorusuna yanıt bulabilmek için ilgili ülkelerin öğretmenlik mesleğine geçiş koşulları incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-5'te verilmiştir.

Tablo.5 Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmenlik Mesleğine Atanma Koşulları

Ülkeler	Öğretmen Mesleğine Atanma Koşulu
Azerbaycan	Yazılı -Sözlü Sınav
Kazakistan	Diploma ile Kurumsal Başvuru
Kırgızistan	Devlet Standardı Sınavı
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Kamu Hizmet Komisyonu tarafından hazırlanan sınav
Özbekistan	Diploma ile Kurumsal Başvuru
Türkmenistan	Diploma ile Kurumsal Başvuru
Türkiye	Kamu Personeli Seçme Sınavı

Tablo-5'te öğretmenlerin mesleğe atanma koşullarına baktığımızda Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlerin atanmak için ortak sınavlara tabi tutulduğu görülmektedir. Kazakistan ve Türkmenistan'da ise kurumlar tarafından ihtiyaçlar ilan edildikten sonra; o kuruma diploma ile başvuru yapılmaktadır.

4.6. Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmenlerin Sosyo-Ekonomik Durumları

Araştırmanın altıncı alt problemi olan 'Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumları nasıldır?' sorusuna yanıt bulabilmek için ilgili ülkelerin öğretmenlerinin sosyo-ekonomik durumları incelenmiş ve sonuçlar karşılaştırmalı olarak Tablo-6'da verilmiştir.

Tablo.6 Türk Cumhuriyetleri'nde Öğretmenlerin Sosyo-Ekonomik Durumları

Ülkeler	Bağlı Bulunduğu Bakanlık	Haftalık çalışma saati	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Aylık Ücret(\$)
Azerbaycan	Eğitim Bakanlığı	18	13	188-265
Kazakistan	Eğitim ve Bilim Bakanlığı	24	17	130-250
Kırgızistan	Eğitim ve Bilim Bakanlığı	18-22	15	150-200
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	25	17	900-1600
Özbekistan	Halk Eğitim Bakanlığı	20-40	12	245-375
Türkmenistan	Eğitim Bakanlığı	24-35	18	566-823
Türkiye	Milli Eğitim Bakanlığı	15-40	18	700-1000

Tablo -6'yı incelediğimizde; öğretmenlerin mesleki anlamda bağlı buldukları bakanlıkların Eğitim tabanına dayanan bakanlıklara bağlı olup, Türk Cumhuriyetlerinin kendi içerisindeki düzenlemelerden dolayı adlarında farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu bakanlıklar Azerbaycan, Türkmenistan'da Eğitim Bakanlığı, Kazakistan ve Kırgızistan Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Özbekistan Halk Eğitim Bakanlığı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Türkiye'de ise Milli Eğitim Bakanlığı olarak adlandırılmıştır.

Öğretmenlerin haftalık çalışma saatlerine bakıldığında 40 saate ulaşan çalışma dilimiyle Türkiye ve Özbekistan öğretmenlerin en fazla çalıştığı ülkelerdir. Bu iki ülkeyi Türkmenistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti izlemektedir. Ayrıca öğretmenlerin en az 15 saat ile Türkiye'de, 18 saat ile Azerbaycan'da öğretmenlerin en az çalıştıkları görülmektedir.

Tablo-6 'ya baktığımızda çalıştıkları bu süre kapsamında öğretmenlerin aldıkları ücretler en yüksek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde iken, en düşük ücretler ise Kazakistan ve Kırgızistan'dadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayıları açısından bakıldığında; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı en az Özbekistan, en fazla ise Türkiye ve Türkmenistan'dadır.

5.SONUÇ

Eğitim kurumlarının ve beraberinde öğretmenliğin ortaya çıkışından günümüze, her alanda olduğu gibi bu alanlarda da çok hızlı bir gelişme ve değişme süreci yaşanmaktadır. Değişen ve gelişen şartlara göre eğitim kurumlarının işlevlerindeki farklılaşmalar öğretmenlerin rollerinde de farklılıklar ortaya çıkarmıştır ve bundan sonrada çok farklı işlevler ortaya çıkaracak şekilde ilerlemeler olmaktadır.

Araştırmada ilk olarak Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlik mesleğinin gerçekleştirildiği eğitim sistemleri ve süreleri ele alınmıştır. Bu doğrultuda Türk Cumhuriyetlerinde zorunlu eğitim süreleri 9 ile 12 yıl arasında değişmekte olduğu sonucuna varılmıştır. Azerbaycan ve Özbekistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 9 yıl, Kazakistan ve Kırgızistan'da 11 yıl, Türkmenistan ve Türkiye'de ise bu süre 12 yıldır.

Türk Cumhuriyetleri'nde eğitim sisteminin farklı kademelerinde öğretmen olabilmek için alınması gereken eğitim süresi 2-5 yıl aralığında değişmektedir. Öğretmen eğitimi, Pedagoji yüksek okulları, Pedagoji Üniversiteleri, Öğretmen Enstitüleri, Eğitim Fakültesi, Mesleki Eğitim Fakülteleri, Teknik Eğitim Fakülteleri, Fen Edebiyat Fakülteleri, Eğitim Yüksek Okulu ve Eğitim Yüksek Öğretim Kurumu gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlara girişlerde öğrencilerin; Azerbaycan(Devlet Sınavı),Kazakistan(Ulusal Tek Test Sınavı), Kırgızistan (Merkezi Devlet Sınavı),Özbekistan(Devlet Test Merkezi),Türkmenistan'da ise üniversitelerin kendi sınavlarına girmeleri gerekmektedir.

Türk Cumhuriyetleri'nde sınıf öğretmenliği lisans programına ilişkin eğitim süresinin 4 yıl olduğu, alınması gereken AKTS değerlerinin 129/180-240 aralığında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türk Cumhuriyetleri'nde belirlenen sürede eğitimi alan ve AKTS değerini tamamlayan adaylar Kazakistan ve Türkmenistan haricinde devlet tarafından yapılan sınavlar mevcuttur. Öğretmen adayları bu sınava girerek, sonuçlarına göre atanmaktadır.

Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlerin mesleki anlamda bağlı buldukları bakanlıkların Eğitim tabanına dayanan bakanlıklara bağlı olup, Türk Cumhuriyetlerinin kendi içerisindeki düzenlemelerden dolayı adlarında farklılıklar bulunmaktadır. Bu ülkelerde öğretmenlerin çalışma saatleri haftada 15 ile 40 arasında değişmektedir. OECD ülkelerinde okul öncesi eğitim öğretmenleri 40,sınıf öğretmenleri ve ortaöğretim öğretmenleri 37-38 saat çalışmaktadır (OECD, 2017).

Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlerin aldıkları aylık ücretler 130\$ ile 1600\$ arasında değişmektedir. Bu değerler OECD ülkeleri arasında olan Lüksemburg, İsviçre, Almanya, Danimarka, ABD, Norveç gibi ülkelerin çok altındadır (OECD, 2017).

Araştırma ile birlikte Türk Cumhuriyetleri'nde öğretmenlerin yetiştirilme, öğrenim gördüğü fakülte yapısı, eğitim süresi, bu fakülteye giriş koşulları, çalışma saatleri, aldıkları ücretler birbiri ile benzerlik gösterirken, farklılıklar da tespit edilmiştir. Türkiye ile farklı ülkelerdeki öğretmenlik mesleği üzerine yapılmış olan çalışmalarda da benzer sonuçlar ortaya konmuştur (Baki&Baki 2016, 236; Kabaran ve Görgeç, 2016, 490; Orakcı, 2015, 26; Aksoy, 2013, 240).

Aksoy (2013,250), A.B.D, Finlandiya, Singapur ve Türkiye'de öğretmen eğitimindeki dönüşümler adlı çalışmasında, Türkiye'de öğretmen ataması bekleyen öğretmen sayısının fazla olduğu, öğretmen ücretlerinin OECD sıralamasına göre sonlarda olduğu, öğretmen adayının üniversiteye girerken merkezi sınav haricinde herhangi bir sınava tabi olmaması gibi sorunların olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Mete (2013, 860), Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda ve Finlandiya'daki öğretmenlik mesleğini incelemiştir. Yaman (2019, 245),İncelenen ülkelerde öğretmen adaylarının seçimi için ulusal sınavların yanı sıra yazılı, sözlü ve performans sınavlarının uygulandığı, öğretmen istihdamında çoktan seçmeli sınavların

yerine beceri ölçen sınavların yapıldığı ve niteliğe oldukça önem verildiği, bu ülkelerde öğretmenlerin sosyal ve ekonomik durumlarının OECD ülkelerinin çok üstünde olduğu ve bu yüzden de öğretmenlik mesleğinin cazibesinin çok yüksek olduğu sonuçlarına ulaşıldığını belirtmiştir.

Orakçı (2015,41) Çin-Şangay, Çin-Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore'nin öğretmen yetiştirme sistemleri karşılaştırmalı olarak değerlendirdiği araştırmasında; öğretmen adaylarının fakültelere seçiminde ulusal sınavların yanında belirli kriterlerde kompozisyon yazma, yetenek, tutum, kişilik testleri ve bireysel mülakat gibi sınavlara tabi tutulduğu, bu ülkelerde öğretmen maaşlarının OECD ülkelerinin ortalamasının çok üstünde olduğu ve öğretmenlik mesleğinin statü olarak diğer mesleklere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kabaran ve Görgeç (2016, 491), "Güney Kore, Hong Kong, Singapur ve Türkiye'deki öğretmenlik mesleğini karşılaştırmış; Güney Kore, Hong Kong, Singapur ve Türkiye'deki fakülte yapılarının farklılık gösterdiği ve öğretmen adaylarının seçiminde ulusal sınavlar yapıldığı belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğine başlama ölçütü olarak Türkiye'de sadece bilişsel özelliklerin diğer ülkelerde ise hem bilişsel hem duyuşsal özelliklerin test edildiği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumları açısından bakıldığında ise Türkiye'nin haricinde diğer ülkelerin OECD ortalamasının üzerinde olduğu sonucuna ulaşmıştır(Yaman, 2019, 250).

Bu araştırma verileri ile ulaşılan sonuçlar ışığında önerilerimiz;

1. Türk Cumhuriyetleri'nde ortak öğretmen yetiştirme sistemine yönelik yeni araştırmalar planlaması,
2. Ortak öğretmen eğitimi kalite standartları oluşturarak sistemi ona göre Türk Cumhuriyetleri olarak ortak yapılandırması, ,
3. Öğretmen eğitimi programlarının da niteliğinin periyodik olarak değerlendirilebileceği çalışmalar yaparak fakültelerdeki programları gözden geçirerek ortak programlar oluşturması,
4. Öğretmenlik mesleğini itibarlı ve tercih edilen meslek konumuna getirmeye yönelik iyileştirici çalışmalar yapılması

Türk Cumhuriyetlerinde öğretmen yetiştirilen kurumların programlarına yönelik ayrıntılı araştırmalar planlanması' şeklindedir

KAYNAKÇA

- Aksoy, Erdem (2013). *ABD (New York), Finlandiya, Singapur ve Türkiye'de Öğretmen Eğitimindeki Dönüşümler (2000-2010)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Akdemir, Ahmet Selçuk.(2013). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi ve Sorunları. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/12 Fall 2013, p. 15-28, Ankara
- Alimbekov, Akmatali.(2001). Kırgız Cumhuriyeti Ve Eğitim Sistemi Hakkında Genel Bilgi. *Türk Yurdu*, S: 21,(171),13-15
- Alkan, Cevat (2000). *Bilimsel, Ulusal ve Evrensel Boyutlu Öğretmenlik Eğitimi*. Türkiye, Almanya Ve Kıbrıs'ta Öğretmen Yetiştirme (Editör: Hasan Coşkun), Ankara: Ctb Yayınları.
- Alkan, Cevat. (2001). *Türk Milli Eğitim Sisteminin 2000'li Yıllarda Yeniden Yapılanmasının Temel Esasları, Eğitimde Yansımalar V1*, H.H. Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara
- Aras, Selda. Sözen, Sinem. (2012). *Türkiye, Finlandiya Ve Güney Kore"De Öğretmen Yetiştirme Programlarının İncelenmesi*. X.Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde.
- Arı, Asım. (2010). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Programıyla İlgili Eğitim Fakültelerinde Kazandıkları Bilgi ve Beceri Düzeylerine İlişkin Görüşleri, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 29, Sayfa 251 -274.
- Atanur Başkan, Gülsün, Aydın, Ayhan ve Madden, Tuğba. (2006). Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, 2006, 35-42.
- Aykaç, Necdet. Kabaran, Hasret. Bilgin, Hilal. (2014). Türkiye ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları (Almanya Finlandiya, Fransa, İngiltere, Türkiye Örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 9/3, P. 279-292.
- Baki,Adnan ,Baki Bektaş Bahar ,(2016). Türkiye'nin ve Almanya'nın Ortaöğretim Matematik Programlarının Karşılaştırılması,*Turkish Journal of Computer and Mathematics Education* 7(1),229-258
- Boobekova, Kadian. (2000).Bağımsız Devletler Topluluğunda Öğretmen Yetiştirme. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl 2000, Sayı 12. Sayfa : 75-90.
- Çeltikçi, Orhan ,Sembi Nurbolat. (2016).Türkiye-Kazakistan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 58-38-48.
- Demirel, Özcan.(2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Demirel, Özcan. (2012). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Davlat Test Markazi, Wwww.Dtm.Uz).Erişim Tarihi:22 Mayıs 2018 Tarihinde Erişim Sağlanmıştır.
- Durmuşoğlu, Mine Canan, Yanık, Canan. Ve Akkoyunlu, Buket. (2009). Türk Ve Azeri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, (36), 76-86.
- Erdem, Ali Rıza., Gezer, Kudret. ve Çokadar, Hulusi (2005) *Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28-30 Eylül 2005 Kongre Kitabı I.Cilt içinde (s. 471-477), Denizli.

- Erkan, Sanem Seda Şahenk (2014). Türkiye, Fransa, İtalya ve İspanya Öğretmen Yetiştirme Sistemleri Karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi / The Journal Of International Edu-Cation Science*, Yıl: 1, Sayı: 1,1-9.
- Erman, Yasemin (2016). *Türk Dünyasında Eğitim*. KKTC: Pegem A Yayıncılık.
- Gül, Ercan Yavuz (2015). Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması Almanya-Kırgızistan Örneği. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 4- 68-83
- Ingvarson, Lawrence, Tatto, Maria Terassa, Peck, Ray Schwille, John, Rowley, Gleen. Ve Senk, Sharon (2013). *An Analysis Of Teacher Education Context, Structure And Quality Assurance in Teds-M Countries. Usa: Printed in Multicity Of Netherlands*. Michigan University.
- Kabaran, Güler Göçen, Görgeç, İzzet. (2016). Güney Kore, Hong Kong, Singapur Ve Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, S. 478 - 495.
- Kahyaoglu, Mustafa Ve Yangın, Selami (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84
- Karras, Kostantinos. Ve Wolhuter, Charl. (2010). *International Handbook Of Teacher Education Worldwide Issues And Challenges*. Volume I & Volume II, Preface: Gaston Mialaret, Yunanistan: Atina, Atrapos Yayıncılık
- Kavcar, Cahit. (2002). Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 35, Sayı 1-2.
- Kaya, Volkan Hasan (2011). *Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Profesyonel Gelişimlerini Etkileyen Etkenlere Yönelik Görüşler*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.
- Kazak, Kurtuluş Savaş(2016). *Türk Dünyasında Eğitim-Türkmenistan*. Pegem A. Yayıncılık
- Kır, Ebru. Ve Kır, Elif(2011). Avrupa Birliği'nde Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları İle Türkiye'de Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (Uyk2011) 27-29 Mayıs 2011*, İstanbul; 2, Cilt, Bölüm 1/ 1290-1300.
- Kilimci, Songül (2006). *Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye'de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- KKTC Milli Eğitim Yasası. Www.Meb.Net Adresinden 17 Mayıs 2018 Tarihinde Erişilmiştir.
- Kordoldeyeva Perizad(2016). *Kazakistan Eğitim Sistemi*. Türk Dünyasında Eğitim. Pegem A Yayıncılık.
- Mammadov, Jamil(2008). *Bağımsızlık Sonrası Azerbaycan Eğitim Sistemindeki Değişim ve Gelişmeler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mamuravo Cıldız (2016). *Türk Dünyasında Eğitim-Özbekistan*. Pegem A Yayıncılık.
- Mete, Yar Ali. (2013). Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda Ve Finlandiya'da Öğretmen Yetiştirme ve Atama Politikaları. *Turkish Studies-İnternational Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8, 12. S. (859-878).
- Oktay, Ayla. (1991). *Okulöncesi Öğretmen Özellikleri Ve Öğretmen Yetiştirme*. 7. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, S. 55-59, Eskişehir.
- Orakçı, Şenol. (2015). Şangay, Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore'nin Öğretmen Yetiştirme Sistemleri'nin İncelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi [Asian Journal Of Instruction]*, 2015 - 3(2), 26-43.
- Oecd(2017)Www.Oecd.Org/Edu/Skills-Beyond-School/Eag2017cn-Turkey-Turkish Adresinden 27 Mayıs 2018 Tarihinde Erişim Sağlanmıştır
- Ostnelli, Giorgio (2009)Teacher Education System in Italy, German, England, Sweden And Finland. *European Journal of Education*,Vol. 44, No. 2, Part Iı ,240-258
- Öğretmen Akademisi Giriş Sınavı Tüzüğü* (2001). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
- Ösym (2018). *Öğrenci Seçme ve Yerleştirme İşlemi*. www.osym.gov.tr Adresinden 24 Mayıs 2018 Tarihinde Erişim Sağlanmıştır.
- Özden, Yüksel. (1999).*Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Parmaksız, Ramazan. Şükrü. Ve Kısakürek, Mehmet. Ali.. (2013). Türkiye ve Bazı AB Ülkelerinde Öğretmenlere Yönelik Hizmet içi Eğitim Programlarının Temel Öğeler Ve Kalite Kontrolü/Güvencesi Açısından Karşılaştırılması. *Karaelmas Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2013), 112-129.
- Polat, F. (Erzurum, 2011) Bağımsızlık Sonrası Kırgızistan Eğitim Politikaları ve Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 36. 1-18.Ss.
- Sağlam, Mustafa. Kürüm, Dilruba (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*, Yaz 2005, 33, 167, 53-70.
- Sözen, Sinem. Ve Çabuk, Ayşegül. (2013). Türkiye, Avusturya ve Almanya Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayı*, 213-230.
- Şahin, Çavuş, Kartal, Osman Yılmaz ve İmamoğlu, Aylin. (2013) Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programı Hakkında Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1).101-118
- Şiraz Fadıl.,Azizov B.,Döş Bülent (2017). *Türk Dünyası Eğitim Raporu-Azerbaycan*.Pegem A Yayıncılık
- Temel, Ali (1988). Öğrenci Gözüyle Öğretmen. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı: 129,21-27
- (Www.Tdqk.Gov.Az). Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2018 Tarihinde Erişim Sağlanmıştır.
- Uygun,Selçuk. Ergen, Gürgeç ve Öztürk,İbrahim Hakkı (2011). Türkiye, Almanya Ve Fransa'da Öğretmen Eğitimi Programlarında Uygulama Eğitiminin Karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 10(2),389-405.
- Yaman Barış(2019). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme ile İlgili Yapılan Akademik Çalışmaların Karşılaştırmalı Eğitimle İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7/87 240-253